

O úlohe ručiteľa vo viere. (03. 05. 2026)

jer. Mgr. et Mgr. Peter Dobrík

Vo ímja Otcá, i Sýna, i Svjatáho Dúcha. +

Christós voskrése!

Bratia a sestry v Christu,

pokračujeme v našom cykle krstných katechéz sv. Jána Zlatoústeho. Minulú nedeľu nás náš veľký svätiteľ upozorňoval na význam exorcizmov ako obradov predchádzajúcich samotnej Svätej Tajine Krstu, pričom zdôrazňoval nielen úlohu prípravy a očisty našej mysle ako domu (príbytku), do ktorého má vstúpiť Kráľ kráľov, ale poukazoval aj na akúsi sociálnu realitu Cirkvi ako realizácie Božieho Kráľovstva na Zemi, pretože Ono stiera všetky sociálne rozdiely a nerovnosti, keďže vedľa seba stoja tak boháč, ako aj žobrák. Upozornil nás aj na jeden obradový relikv, ktorý my už síce dnes v bohoslužobnom poriadku obradu Krstu nemáme, zato sv. Ján ho vo svojej dobe a oblasti poznal i používal, a nás s ním aj oboznamuje - po exorcizmoch prichádzajú katechumeni bosí a s rukami prekríženými za chrbtom. To je podoba spútaných zajatcov, čiže tých, ktorí z biedy, nešťastia a otroctva diablovej, prichádzajú slúžiť (otročiť) Christovi, Ktorý je absolútna Sloboda. Aj toto vyjadrenie nášho predošlého stavu nás má viesť k ešte väčšej vďačnosti za dar slobody, ktorý sme získali.

Dnes sa Ján posúva ďalej a chce nás uviesť do ďalšieho nezanedbateľného prvku, ktorý k Svätej Tajine Krstu patrí. Je to inštitút, úloha, či služba tzv. *ručiteľa vo viere*. Môže byť, že v našich súčasných reáliách nám už toto slovné spojenie veľa nehovorí a skôr ho poznáme v iných tvaroch - *krstný rodič, krstný otec, krstná matka, kmotor, kum*, prípadne v cirkevno-slovanskom tvare - *vosprijemník*. Čo sa týka tohto inštitútu, treba povedať, že za posledné storočie sa našou vlastnou vinou dopracoval do stavu totálneho zosvetštenia, dehonestácie a formalizmu. Veď určite viete, čo mám na mysli. Úloha krstného rodiča sa dnes väčšinou posúva v kontexte bližšej rodiny (strýko, striná, ujo, teta), resp. blízkych rodinných priateľov a často ide o čisto formálnu záležitosť, kde málokto rieši otázku budúceho duchovného vedenia, či vzdelávania zverenca, ktoré v konečnom dôsledku predsa len zostáva na samotných rodičoch. Veď prečo by aj? To nie je téma dňa. A my, duchovní otcovia, musíme koľko-krát smutne konštatovať, že i životný a duchovný stav samotného krstného rodiča často nespĺňa ani len základné kritériá kresťanského života, takže aj otázka akéhosi osobného príkladu viery ide stranou. Mnohokrát sa už vytratilo aj povedomie toho, že v prípade úmrtia rodičov, práve krstný rodič má prebrať zodpovednosť za dieťa, čo je síce v kontexte súčasnej právnej úpravy ťažko uplatniteľné, ale svedčí to o význame tohto vzťahu. Ak však krstný rodič nežije v tom istom meste, ako jeho zverenec, alebo sa z pracovných dôvodov dlhodobo zdržuje mimo, má

jednoznačne minimálnu možnosť naňho pôsobiť. Samozrejme, že nikto z nás nemá na tieto problémy zaručené návody na riešenie, no môžeme sa inšpirovať u tých, ktorí sa, hoci v iných častiach sveta a v skoršej dobe, s uvedeným fenoménom už stretli. Spomedzi pravoslávnych liturgistov sa uvedeným témam venovali už o. Schmemmann a o. Afanasiev, pričom pre obnovu vážnosti inštitútu krstného rodiča, ako aj samotnej Svätej Tajiny Krstu, navrhujú zmeny v súčasnom systéme krstnej prípravy, ale i v samotnej realizácii Krstu, napr. výber krstného rodiča nenechávať na vôli samotnej rodiny, ale na uvážení cirkevnej obce, ktorá ponúkne zo svojho streda človeka duchovne zrelého a skúseného, ktorý bude v nasledujúcom období duchovným sprievodcom krstenca. Nalejme si čistého vína! ***„Pred Krstom sme ich nevideli; chvíľku ich vidíme, a po Krste ich už nikdy viac neuvidíme!“*** Ak je rodina nepraktizujúca a chrám pravidelne nenavštevuje, hodiny náboženskej výchovy v priestoroch školy (ak sú vôbec umožnené), situáciu vôbec nezachránia, ani nedávajú priestor ísť do patričnej hĺbky a rozvíjať duchovný život dieťaťa. Druhým navrhovaným prvkom obnovy by bol krok spojiť opätovne Svätú Tajinu Krstu s nedeľnou Eucharistiou, aby si všetci i na úrovni farnosti uvedomovali, že Krst nie je súkromnou záležitosťou jednej rodiny, ale je to vec celej cirkevnej obce, ktorá prijíma do svojho streda nového člena, ktorý sa stáva novou rozumnou ovečkou Christovho stáda.

G. K. Chesterton sa v jednej zo svojich esejí vyjadril, že: ***„Potrebujeme niekoho, kto by zrekonštruoval základy reči; niekoho, kto by nás prinútil vrátiť sa k pôvodným definíciám slov.“*** Aby sme pochopili, že návrhy menovaných liturgistov nie sú vôbec žiadnymi novotami, ale hľadaním nového spôsobu ako naplniť slovo ***„krstný rodič“*** jeho pôvodným obsahom, vráťme sa späť do Jánových katechéz. Krstný rodič, ako aj od neho odvoodené podobné tvary, stratili pre nás ten pôvodný obsahový a emocionálny náboj, preto je potrebné sa vrátiť k starým pojmom i do doby, v kontexte ktorej ony vznikli. Už pri slove ***„vosprijemník“*** by sme mali zbystriť pozornosť, pretože tento pojem nám opisuje, čo táto osoba robí - *prijíma do svojho náručia z krstného kúpeľa*, čiže preberá zodpovednosť. Pre nás je však ešte dôležitejší pojem ***„ručiteľ vo viere“***. V praxi starovekej Cirkvi, keď ste sa chceli stať kresťanom a vstúpiť do Ohrady, vôbec to nebolo jednoduché. Najskôr pri takých bežných životných záležitostiach akými sú napr. obchod - nakupovanie na trhu, alebo výkon pracovnej činnosti - remeslo, či za iných okolností ste sa s nejakým kresťanom stretli, pričom Vás zaujal jeho spôsob reči, zmýšľania, alebo konania. Možno ste videli odvahu kresťanov v čase prenasledovania a aj Vy ste zatúžili stať sa jedným z nich. Každopádne, aby ste boli vôbec prijatí a zapísaní do zoznamu katechumenov, teda tých, ktorí sa pripravujú na Krst, museli ste mať ***„známeho“*** - iného hodnoverného kresťana, ktorý Vás uviedol k biskupovi a zaručil sa za Vás, že už Vás pozná nejaký čas a

vidí vo Vašom živote zmenu, keďže vstup do Cirkvi v sebe obsahuje zjavný predpoklad, že človek bude v Cirkvi žiť aj po Krste, a to patričným spôsobom života. Keď Zlatoústý hovorí o ručiteľovi vo viere, prízvukuje oba možné výsledky - odmenu, ktorá vyplýva z preukázania náležitej starostlivosti, ale aj odsúdenie, ktoré vyplýva z lenivosti a ľahostajnosti. A pre lepšie pochopenie nám ponúka obraz finančných záležitostí, ktorý mi veľmi dobre poznáme nielen zo stránok Svätého Písma Starej Zmluvy, konkrétne z múdroslovných kníh, ale aj z bežného života. Koľko-krát, ak sme aj niekomu v núdzi požičali peniaze, samozrejme, ako kresťania bezúročne, dlžník sa však vôbec neponáhla so splatením, a nakoniec sa my sami stávame zlými, keďže pýtame naspäť len to, čo bolo naše; nehovoriac o tom, že požičaná suma o rok, dva, či tri nie je vďaka inflácii tá istá. A tak, len si chcel pomôcť, človeče, no sebe si spôsobil škodu! To už je lepšie nie požičiavať, ale rovno dávať (darovať) tam, kde je to potrebné, nečakajúc, že to niekedy dostaneme späť. Keď nie sú očakávania, nie je ani žiaľ a zármutok z možného neúspechu.

Nahliadnuc do knihy Iisusa ben Siracha, nájdeme tam v ôsmej kapitole nasledovný dvojverš (Sir 8, 15-16): *„Nepožičiavaj človeku silnejšiemu od teba, a ak si dal, považuj to za stratené.”* Pre naše potreby je však užitočnejší ten 16. verš: *„Nezaručuj sa nad svoje sily, a ak sa zaručíš, usiluj sa, aby si splatil.”* Toto nám prízvukuje aj veľký Zlatoústý, keď hovorí, že vo finančných záležitostiach ručiteľ podstupuje väčšie riziko, než dlžník, ktorý dostáva peniaze. Ak je dlžník ohľaduplný, tak toto bremeno ručiteľovi uľahčí; ak je však bezohľadný, privedie mu skazu. Ak teda vo finančných záležitostiach platí, že keď dávaš záruku za druhého, tak v prípade jeho platobnej neschopnosti máš všetko zaňho splatiť ty, vari v duchovných záležitostiach a pri získavaní cností to platí inakšie? Tu je práveže potrebné preukázať väčšiu bdelosť, povzbudzovať, radiť, napravovať a prejavovať tak otcovskú lásku. A to je aj dôvod, prečo v Zlatoústeho dobe zvykli ručiteľov nazývať duchovnými otcami, aby aj ich zverenci vedeli, akú lásku im majú opätovať a preukazovať za ich duchovné vyučovanie.

Nemyslime si však, že sa tu deje niečo všedné a obyčajné. Ak je dobré privádzať k horlivosti v získavaní cností cudzích ľudí, o čo viac tých, za ktorých sme sa zaručili ako za svoje duchovné deti. Veľkosť tejto úlohy spočíva v tom, že ručiteľ má podiel na sláve svojho zverenca, ak ho svojím poučením privedie na cestu cnosti; ak naopak bude (*ručiteľ*) lenivý a ľahostajný, hrozí mu nemalé nebezpečenstvo a veľké odsúdenie.

Amiň.

Christós posreďí nás!